

Załącznik 2.

Nadleśnictwo Czerwony Dwór

Projekt PUL na lata 2024-2033

Prognoza Oddziaływania na Środowisko - uwagi

Str.	Zapis w prognozie	Uwaga
9	W zasięgu terytorialnym N. możliwe jest występowanie ...	Takie sformułowanie nie jest prawdziwe o tyle, że ogranicza ich liczbę. Należy się odnieść do rzeczywistych danych o występowaniu gatunków, czyli napisać, ile zostało stwierdzonych w danym okresie.
9	Powierzchnia starodrzewów stanowi 7,2% powierzchni leśnej zalesionej	Jest to zdecydowanie za mało, w stosunku do potrzeb wielu bardzo cennych gatunków występujących na tym obszarze
9	Do głównych problemów ochrony środowiska na tym terenie zaliczono: brak inwentaryzacji przyrodniczych dla części gatunków roślin i zwierząt	Już na Komisji Założeń Planu strona społeczna postulowała, by włączyć w prace nad PUL specjalistów (przynajmniej na pewnych obszarach, cechujących się dużym potencjałem wartości przyrodniczej). Trudno zrozumieć, co stoi temu na przeszkodzie. Mało tego, należy stwierdzić, że planiści nie są w stanie prawidłowo sporządzić planu, jeśli takiej wiedzy nie ma. Plan nie będzie uwzględniał potrzeb przyrodniczych w odpowiednim zakresie, co może skutkować pogorszeniem stanu środowiska wskutek jego realizacji.
11	Generalnym wnioskiem wynikającym z niniejszej Prognozy jest stwierdzenie, że projekt Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Czerwony Dwór nie wpływa negatywnie na środowisko, w tym również na cele ochrony i integralność obszarów Natura 2000 występujących na obszarze realizacji Planu. Realizacja projektu Planu nie spowoduje również negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko.	Trudno się spodziewać, by wykonawca projektu planu sporządził go takim, by negatywnie wpływał na środowisko. Jednocześnie trudno o obiektywizm tej oceny w sytuacji, gdy ten sam podmiot sporządza plan i ocenę. Z całą pewnością istnieje tu jakaś nieprawidłowość. Nie można też ocenić prawidłowo wpływu planu na składniki przyrody w sytuacji, gdy nie ma rzetelnego rozpoznania walorów przyrodniczych obszaru, w szczególności na różnorodność przyrodniczą, gatunki roślin i zwierząt.
44	5.2.6	Zasoby martwego drewna są niewystarczające w stosunku do potrzeb, co nie dziwi, w sytuacji planowania tak wielkiego pozyskania użytków przygodnych
59	Tabela	Z tabeli jednoznacznie wynika, że dane o populacjach chronionych gatunków ptaków są błędne. Świadczy też o niekompetencji służb leśnych, które na bieżąco powinny takich danych dostarczać i trafiać winne one do SILP. Przykładowo pierwszy w tabeli – gągoł . Jest to gatunek wyjątkowo łatwy do identyfikacji i rejestracja jego stanowisk nie powinna nastręczać żadnych trudności. Wobec tak dużej liczby bagien i mokradeł jest nieprawdopodobne wręcz, by zarejestrowano tylko jedno wydzielenie, gdzie był obecny. Sam regularnie notowałem jego obecność w Puszczy Boreckiej, bez specjalnych poszukiwań, m.in. w wydzieleniach: 145c I. Olszanka, 61c I. Dunajki, 115d I. Dunajki, 91c I. Kalniszki, 215b I. Olszanka, 218c I. Olszanka. Dzięcioł średni – ptak, dla którego Puszcza Borecka jest jedną z najważniejszych ostoi w kraju. Populacja puszczańska oszacowana w 2011 roku na 230-310 par. W tabeli mamy dwa(!) wydzielienia z tym

		<p>gatunkiem. Tyle samo, co skrajnie tu rzadkiego dzięcioła trójpalczastego.</p> <p>Samotnik. Ptak mokradeł, dla którego Puszcza Borecka jest bardzo ważną w kraju ostoją. Znajduje tu optymalne siedliska. Populacja (tylko w Puszczy Boreckiej) oszacowana była w 2011 roku na 160-280 terytoriów. W wykazie jedno(!) stanowisko.</p> <p>Przy takich danych nie można oczekiwać poprawnej prognozy!</p>
59	<p>Typy siedliskowe lasu.</p> <p>Także wykres na str. 60</p>	
73	<p>5.7. Istniejące problemy ochrony przyrody istotne z punktu widzenia realizacji Planu</p> <p>- ...</p> <p>- presja środowisk ekologicznych na zaniechanie na znacznej części drzewostanów nadleśnictwa wszelkich zabiegów związanych z pozyskaniem, co nie jest korzystne dla niektórych przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 oraz niektórych gatunków chronionych,</p>	<p>Presja środowisk ekologicznych na zaniechanie na znacznej części drzewostanów nadleśnictwa wszelkich zabiegów związanych z pozyskaniem nie jest problemem ochrony przyrody, a nawet jeśli, to marginalnym. Postulowane wyłączenia z gospodarki fragmentów lasu o charakterze naturalnym byłoby korzystne dla całej rzeszy puszczańskich gatunków, w szczególności tych najcenniejszych, które są tutaj przedmiotem ochrony w obszarach Natura 2000 (dzięcioły, muchołówki, ptaki szponiaste i bocian czarny, pachnica próchniczka, widłoząb zielony) oraz ściśle chronionych mchów epifitycznych.</p>
80	<p>Tab. 17 kolumna: Uwagi</p> <p>nibypłucnik - rodzaj <i>Cetrelia</i> ssp.</p>	<p>Zapis: "Stanowisko wątpliwe, określone do rodzaju, niemniej jedynym gatunkiem z tego rodzaju mogącym występować na terenie Nadleśnictwa Czerwony Dwór jest nibypłucnik wątpliwy <i>Cetrelia olivetorum</i>."</p> <p>Uwagi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Na jakiej podstawie stwierdza się, iż stanowisko <i>Cetrelia olivetorum</i> jest wątpliwe? 2. Nie jest prawdą, jakoby na terenie Nadleśnictwa jedynym gatunkiem z rodzaju <i>Cetrelia</i>, który może tu występować, jest <i>C. olivetorum</i>. W jednej z bardzo ważnych prac opisujących walory lasów Puszczy Boreckiej, w tym Nadleśnictwa Czerwony Dwór (Zalewska A., Duriasz J., Szymczyk R., Dynowski P. 2011. Wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej do powiększenia rezerwatu przyrody „Borki” w Puszczy Boreckiej. Raport z projektu wykonanego na zlecenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie, Olsztyn, mscr., ss. 130.), oprócz w/w gatunku wymienia się jeszcze: <ul style="list-style-type: none"> - <i>C. monachorum</i> (odszukany m. in. w wydzielaniu 206b I. Rogonie) - <i>C. cetrarioides</i> <p>Gatunki z rodzaju <i>Cetrelia</i> są wymienione jako wskaźniki lasów pierwotnych, które zgodnie z Ustawą o lasach (Rozdz. 2 Art.7, p. 1. 1), 2)) winny podlegać szczególnej ochronie. Należą do tzw. gatunków stenotopowych o bardzo wąskiej skali ekologicznej i tolerancji na zmiany warunków świetlnych i wilgotnościowych. Dlatego wszędzie tam, gdzie występują, należy zachować te warunki, a więc nie tylko sam forofit, ale bufor ochronny wokół niego. Proponuję, podobnie jak dla strefowych granicznika płucnika, czy puchlinki ząbkowatej, 50m. Chciałbym też zauważyć, że wobec tak małych populacji nie można stosować odstępstw od zakazów dotyczących ochrony gatunkowej wynikających z Ustawy o ochronie przyrody, bowiem odstępstwa te mogą być stosowane tylko wówczas, gdy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. brak jest rozwiązań alternatywnych 2. nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin lub grzybów. <p>Z całą pewnością jest duże ryzyko zaniku gatunku na stanowisku po zmianie warunków fitoklimatycznych wskutek wykonania zabiegu, a tym samym nie będzie spełniony warunek <u>zachowania we właściwym</u></p>

		<p>stanie ochrony dziko występującej populacji chronionego gatunku grzyba (<i>Cetrelia sp.</i>).</p>
81	<p>Tab. 17 kolumna: Uwagi</p> <p>Tarczownica pocięta</p>	<p>W Prognozie napisano o tarczownicy pociętej jako gatunku zagrożonym w obrębie całego zasięgu występowania, o specyficznych wymaganiach siedliskowych. Dalej zaś o tym, że jest gatunkiem, dla którego stosuje się odstępstwa od zakazów określone w § 7 Rozporządzenia o ochronie gatunkowej. Chciałbym jednak zauważyć, że odstępstwo, z mocy Ustawy o ochronie przyrody, która jest aktem wyższej rangi, niż rozporządzenie, może być zastosowane tylko wówczas, gdy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. brak jest rozwiązań alternatywnych 2. nie jest szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin lub grzybów. <p>Z całą pewnością jest duże ryzyko zaniku gatunku na stanowisku po zmianie warunków fitoklimatycznych wskutek wykonania zabiegu, a tym samym nie będzie spełniony warunek <u>zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występującej populacji</u> chronionego gatunku grzyba <i>Parmelia submontana</i>. Przy małej populacji jest to bardzo ryzykowne i powinno się zachować zasadę przeczności. Obecna wiedza na temat liczby stanowisk tego gatunku w Puszczy Boreckiej mówi, że jest ich zaledwie kilka.</p>
82	<p>Tabela 17</p> <p>jeżolist zwyczajny</p> <p><i>Antitrichia curtipendula</i></p>	<p>Istniejący zapis: „przy prowadzeniu zabiegów gospodarczych należy bezwzględnie zachowywać forofit, a także unikać prac powodujących istotne zmiany warunków świetlnych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk. W cięciach rębnych pozostawić kępy starodrzewu wokół forofitu.”</p> <p>Z uwagi rzadkość gatunku i jego wysokie wymagania odnośnie mikroklimatu (wybitnie ceniolubny), wieku forofitu oraz lasu okalającego stanowisko, należy ze szczególną uwagą podchodzić do jego ochrony. Wg opinii eksperckiej należy wyznaczyć strefę buforową wokół stanowiska, gdzie nie powinno się prowadzić prac mogących mieć wpływ na fitoklimat tego fragmentu lasu. Powinna ona mieć promień 100m od stanowiska.</p>
83	<p>Tabela 17</p> <p>zrostniczek skalny</p> <p><i>Zygodon rupestris</i></p>	<p>Zapisano: „Przy prowadzeniu zabiegów gospodarczych pozostawić strefę buforową (do 50 m od stanowiska), w której należy unikać prac gospodarczych powodujących istotne zmiany warunków świetlnych w drzewostanie”</p> <p>W opinii ekspertów strefa buforowa powinna zawierać się w przedziale 50 –100 m. Proponowany zapis:</p> <p>„Przy prowadzeniu zabiegów gospodarczych pozostawić strefę buforową co najmniej 50 m od stanowiska, w której należy unikać prac gospodarczych powodujących istotne zmiany warunków świetlnych w drzewostanie”</p>
86	<p>Tabela 17</p> <p>miechera spłaszczona</p> <p><i>Neckera complanata</i></p>	<p>Proponowany zapis w kolumnie: Uwagi</p> <p>Gatunek rosnący na ocienionych pniach drzew liściastych i skałach głównie wapiennych. Podczas prowadzenia zabiegów, pozostawić jako drzewa ekologiczne zasiedlone drzewa.</p> <p>Jest gatunkiem zaliczanym do wskaźników lasów pierwotnych. Jego ochrona powinna polegać nie tylko na pozostawianiu forofitów z okazami, ale też drzew w pobliżu, które mogłyby być zasiedlone (starsze klony) i nie pogarszaniu stanu siedliska, czyli zachowanie cienia, wilgoci w otoczeniu.</p>
87	<p>Tabela 17</p> <p>Nastroszek kędzierzawy</p> <p><i>Ulotia crispa</i></p>	<p>Zapis:</p> <p>Rośnie na gałęziach i pniach drzew, szczególnie brzoź. Podczas prowadzenia zabiegów, pozostawić jako drzewa ekologiczne, zaasiedlone drzewa</p> <p>Uwagi:</p>

		Nastroszek kędzierzawy został tu pomyłony z jakimś innym gatunkiem, najpewniej prostoząbkim górskim (<i>Orthodicranum montanum</i>). Na brzożach praktycznie się go nie spotyka. Jest gatunkiem zaliczanym do wskaźników lasów pierwotnych. Jego ochrona powinna polegać na pozostawianiu forofitów z okazami i nie pogarszaniu stanu siedliska, czyli zachowanie cienia, wilgoci w otoczeniu
88	Tabela 17 Podkolan zielonawy <i>Paltanthera chlorantha</i>	Istniejący zapis: Gatunek preferuje widne lasy liściaste i mieszane różnego typu oraz ich obrzeża. Przyczyny ustępowania gatunku są nieznane. Stan siedlisk właściwy. Zabiegi, gdzie jest to możliwe, należy wykonać w okresie zimowym w celu uniknięcia fizycznego zniszczenia stanowisk. Umiarkowane działania mogą korzystnie wpłynąć na lokalne populacje Propozycja zapisu: Gatunek preferuje cieniste lasy liściaste i mieszane różnego typu oraz ich obrzeża. W Puszczy Boreckiej jest najczęstszym gatunkiem z rodziny storczykowatych, a jego populacja, licząca zapewne tysiące okazów, wydaje się być niezagrożona. Zabiegi, gdzie jest to możliwe, należy wykonać w okresie zimowym w celu uniknięcia fizycznego zniszczenia stanowisk. Nie wymaga podejmowania specjalnych działań ochronnych. Uwagi: W rubryce 1 przewidywanego oddziaływania znak + zastąpić 0
90	Tabela 17 Zwiślik wiciowy <i>Anomodon viticulosus</i>	Istniejący zapis: Relikt lasów pierwotnych, typowy dla starych lasów liściastych. Siedliskiem gatunku jest kora starych drzew liściastych. Poza tym występuje na wielkowiekowych martwych drzewach stojących i leżących. Podstawowym zagrożeniem jest usuwanie starych drzew liściastych. Podczas prowadzenia zabiegów, pozostawić jako drzewa ekologiczne, zasiedlone drzewa. Propozycja zapisu: Relikt lasów pierwotnych, typowy dla starych lasów liściastych. Siedliskiem gatunku jest kora starych drzew liściastych. Poza tym występuje na wielkowiekowych martwych drzewach stojących i leżących. Podstawowym zagrożeniem jest usuwanie starych drzew liściastych. Podczas prowadzenia zabiegów, pozostawić jako drzewa ekologiczne, zasiedlone drzewa oraz inne odpowiednie (starsze klony) w pobliżu, które mogłyby być zasiedlone. Poza tym należy zapewnić odpowiedni stan siedliska, czyli zachowanie cienia i wilgoci w otoczeniu.
91	Tabela 17 Zwiślik wiciowy <i>Anomodon viticulosus</i>	Istniejący zapis: Siedliskiem gatunku jest kora starych drzew liściastych. Podczas prowadzenia zabiegów, pozostawić jako drzewa ekologiczne, zaasiedlone drzewa. Propozycja zapisu: Siedliskiem gatunku jest kora starych drzew liściastych. Podczas prowadzenia zabiegów, pozostawić jako drzewa ekologiczne, zasiedlone drzewa oraz inne odpowiednie (starsze klony) w pobliżu, które mogłyby być zasiedlone. Poza tym należy zapewnić odpowiedni stan siedliska, czyli zachowanie cienia i wilgoci w otoczeniu.
199	Załącznik 7 Tabela XII A165 Samotnik <i>Tringa ochropus</i>	W kolumnie 4 zapisano, że podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony samotnika mają się sprowadzać do zachowania otwartych turzycowisk i łąk wilgotnych. Jest to tylko częściowo prawdą, ponieważ podstawowym siedliskiem gatunku w okresie lęgowym jest las, a ściślej zadrzewione bagna (olsy i łęgi) oraz zarośnięte torfowiska na brzegach śródlęśnych jezior. Żeruje na mulistych brzegach bagien, rowów. W związku z tym zapis w kolumnie

		6 „ <i>Ograniczenie sukcesji na wilgotnych terenach otwartych</i> ” nie prawidłowym zaleceniem. Jest nim natomiast konsekwentna ochrona wszelkich śródleśnych mokradeł.
--	--	---

Ustawa o ochronie przyrody zakłada odstępstwa od zakazów ochrony gatunkowej, w tym oczywiście wykonywania czynności związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki leśnej, jeżeli technologia prac uniemożliwia przestrzeganie zakazów. Należy jednak pamiętać, że mogą być one stosowane przy spełnieniu dwóch warunków:

1. braku rozwiązań alternatywnych
2. jeżeli nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków zwierząt, roślin lub grzybów.

W wielu przypadkach gatunków rzadkich, także tam, gdzie nasza wiedza o stanie populacji jest niepełna, musimy zachować daleko idącą ostrożność (tzw. zasadę przezorności) i pamiętać o tym, że **tego odstępstwa nie ma**. Nie ma, ponieważ nie jesteśmy w stanie zagwarantować, że uszczuplenie populacji związane ze zniszczeniem stanowiska rzadkiego gatunku pozwoli zachować właściwy stan jego ochrony.

Opracował: Andrzej Sulej

Stowarzyszenie Partnerstwo Dzikie Mazury

Styczeń 2024 r.